

KOULURATSASTUKSEN KILPAILUSÄÄNNÖT

Laadittu 12.04.2018, päivitetty 18.12.2024

SISÄLTÖ

LIIKESÄÄNNÖT	3
ASKELLAJIT	3
ASKELTYYPIT	3
MUUT LIIKKEET	4, 5, 6
TEKNISET SÄÄNNÖT	5
OHJASOTE	5
YLÄVARTALON KÄYTTÖ	5
JALKOJEN KÄYTTÖ	5
VARUSTESÄÄNNÖT	8
KEPPIHEVOSEN VARUSTEET	8
RATSASTAJAN VAATTEET	8
KILPAILUSUORITUKSEN SÄÄNNÖT	9
LISÄSÄÄNNÖT KÜRIIN JA MUIHIN VAPAAOHJELMIIN	9
VIRHEPISTEET JA HYLKÄYKSET	10
VIRHEPISTEET	10
HYLKÄÄMISEEN JOHTAA	10

LIIKESÄÄNNÖT

Liikesäännöissä selostetaan tuomaroinnissa kriittisesti huomioitavia seikkoja askellajeista, -tyypeistä sekä muista liikkeistä.

ASKELLAJIT

Käynti - Käynti vastaa ihmisen kävelyä. Liitovaihetta ei ole, vaan aina vähintään toinen jalka koskettaa maata.

Ravi - Ravi muistuttaa ihmisen hölkkää tai juoksemista. Raviaskeleissa tulee olla selkeä liitovaihe, jolloin kumpikaan jaloista ei kosketa maata.

Laukka - Nopeatempoisin kolmesta perusaskellajista. Laukan kuuluu olla pyörivää ja hyvin etenevää. Laukassa tulee olla selkeä rytmi sekä erottuva liitovaihe askelten välillä. Laukka on oikeaa tai vasenta laukkaa sen mukaan, kumpi jalka johtaa liikettä (esim. vasen jalka johtaa = vasen laukka). Ratsukolta edellytetään ensisijaisesti myötälaukkaa, eli kierroksen suuntaista laukkaa; vasen laukka on myötälaukka vasempaan kierrokseen, oikea laukka on myötälaukka oikeaan kierrokseen.

ASKELTYYPIT

Askeltyypit ovat askellajeihin lisättävä tekniikka toteuttaa askel; esimerkiksi koottu käynti, lisätty ravi, keskilaukka.

Harjoitus - Ratsukon luonnollinen askeltyyppi. Käytetään matalan tason koululuokissa. Hevosen pään tulee pysytellä vaakatasoa pystyymässä asennossa.

Koottu - Lyhyt ja korkea askel, johon saattaa sisältyä hitaampi tempo. Ratsukko ei saa hidastua kuitenkaan huomattavan paljoa. Hevosen pää on ryhdikkäästi ylhäällä.

Keski - Mukailee harjoitusaskelta, mutta ratsastetaan hieman pyöreämmäksi ja pidemmäksi. Askel on pidempää kuin koottu, mutta lyhyempää kuin lisätty. Hevosen pään tulee pysytellä vaakatasoa pystyymässä asennossa.

Lisätty - Pitkälle venyvä askel, johon saattaa sisältyä hieman nopeampi tempo. Askel on pyöreä ja ojentuu pitkälle eteen. Hevosen pää on keskimääräistä alempana, lähellä vaakatasoa.

MUUT LIIKKEET

Avotavitutus - Ratsukon jalat asettuvat sisäänpäin uralta, hevosen pää asettuu kaulaa myöten uran sisäpuolelle. **Ratsastajan yläkropan tulisi pysyä mahdollisimman suorassa kenttään nähden.** Avotavitutusta ei normaalisti ratsasteta diagonaalilla.

Etuosakäännös - Ratsukko vaihtaa suuntaa 180 asteen uralta keppihevosen päällä ollessa käännpisteenä liikkeen sisäpuolella paikallaan. Jalat liikkuvat kahdella uralta ja hevonen asetetaan kevyesti vaihtuvan kierroksen suuntaan.

Pohkeenväistö uralta pois - Liikettä lähdetään tekemään uralta pois viistolla uralta, astuen ristiin. Hevosen turpaa asetetaan liikkeestä kevyesti pois päin. Pohkeenväistöä ei käytetä enää Vaativa B tasoa ylemmissä luokissa.

Käyntipiruetti - Käyntipiruetti on piruetti, joka suoritetaan käynnissä koottuna. Jalkojen tulee astua ristiin. **Yhden kokonaisen käyntipiruetin ihannemäärä askeleita on 8-10.** Ratsastaja pysyy piruetissa suorana asettumatta liikkeen mukaan, kun taas hevonen on asetettu piruetin kiertosuuntaan. **Puolikas käyntipiruetti on takaosakäännös, joka tehdään neljällä askeleella.**

Laukanvaihto - Laukan johtava jalka vaihdetaan lennosta ponnistamalla ja laskeutumalla vaihdettavan suunnan johtavalle jalalle (esim. laukanvaihto oikeasta laukasta vasempaan laukkaan: ponnistetaan oikealla jalalla ja laskeudutaan oikealle jalalle). Ratsastajan tulee asettaa hevosta uuden suunnan mukaan laukanvaihdossa ja vaihtaa ohjaskättä suunnan mukaiseksi mahdollisimman huomaamattomasti.

- **Joka askeleella** - Ratsukko suorittaa peräkkäin laukanvaihtoja ottamatta yhtäkään laukka-askelta välissä.
- **Joka toisella / kolmannella askeleella** - Ratsukko ottaa jokaisen laukanvaihdon välissä yhden / kaksi laukka-askelen /-askelta.
- **Käynnin tai ravin kautta** - Tässä liikkeessä ei tapahdu edellä mainittua laukanvaihtoaskelta. Laukanvaihto käynnin tai ravin kautta tulee suorittaa ottamalla kolme puhdasta käynti- tai raviaskelta ennen uuden suunnan laukan nostamista.

Laukkapiruetti - Laukkapiruetti on piruetti, joka suoritetaan laukassa koottuna. Hevosen pää on ylhäällä, kootulle sopivassa asennossa, ja on asetettu suunnan mukaisesti. Ratsastajan ylävartalo pysyy suorana asettumatta suunnan mukaan. **Yhden kokonaisen laukkapiruetin ihanteellinen askelmäärä on 5-7,** kun taas puolikkaan laukkapiruetin eli **puolipiruetin** ihanne on 3 askelta. **Kaksoispiruetin ihanneaskelmäärä on 10-14.** Laukkapiruiteille on kaksi hyväksytyä suoritustapaa:

1. Yksiurainen piruetti

Jalat seuraavat samaa uraa vierekkäin, jolloin ratsukko kiertää kuvitteellista pistettä selän takana.

2. Kaksiurainen piruetti / tukijalka

Ratsastajan jalat laukkaavat kahdella uralla, kun ratsukko kiertää kuvitteellista pistettä selän takana. Laukan johtava jalka liikkuu isommalla ympyräuralla toisen jalan, eli ns. tukijalan, ympäri, joka laukkaa pienemmällä uralla.

Tuomari ei koskaan vaadi jompaa kumpaa suoritustapaa ratsukolta, vaan on ratsukon itsensä päätettävissä, kummalla tavalla kaikki piruettinsa suorittaa. Samassa tavassa tulee pysyä suorituksen ajan.

Passage - Passagessa jalka nousee lonkasta ihanteellisesti 90 asteen kulmaan noin lantion korkeudelle, ja taipuu polvinivelestä samaan kulmaan (90 astetta). Passagessa ratsukko kulkee rauhallisesti eteenpäin. Askeleiden välissä on erottuva liitovaihe. Askelten rytmi on hidas, ja askel joustava. Jalkojen ei tule mennä ristiin edestäpäin katsottuna missään vaiheessa.

Piaffe - Piaffessa noudatetaan samaa ratsastustekniikkaa kuin passagessa. Piaffe ei etene, vaan ratsukko pysyy piaffessa paikallaan. Askeleiden välissä on erottuva liitovaihe. Askelten rytmi on hidas, ja askel joustava. Jalkojen ei tule mennä ristiin edestäpäin katsottuna missään vaiheessa.

Piaffepiruetti - Piaffepiruuetissa ratsukko kiertää kuvitteellista pistettä selän takana piaffessa ympyräuralla. Ihanteellinen askelmäärä on 7-9. Hevonen asettuu piruetin kiertosuunnan mukaan, kun taas ratsastaja on täysin suorassa. **Puolikkaan piaffepiruetin** ihanneaskelmäärä on 4, ja **kaksoispiruetin** 14-18.

Sulkutaivutus - Sulkutaivutus suoritetaan tuomarin/pöytäkirjan määräämään suuntaan joko oikealle tai vasemmalle. Vasemmalle suoritettaessa, hevosen pää taivutetaan oikealle, ja asetus vasemmalle menosuuntaa kohti. Varpaat sekä jalat asettuu oikealle. Oikealle suorittessa, hevosen pää taivutetaan vasemmalle, ja asetus oikealle menosuuntaa kohti. Varpaat sekä jalat asettuu vasemmalle. Ylävartaloa ei saa asettaa vinoon, vaan se kuuluu asettaa suoraan uraa nähden lantiosta ylöspäin.

- **Sulkutaivutus diagonaalilla** - Sulkutaivutus suoritetaan diagonaalilla eli viistolla uralla (mm. lävistäjä, kokorataleikkaa) lähtösuunnan tai määrätyn suunnan mukaisesti: vasemmassa kierroksessa viiston uran vasen puoli on sisäkenttää, oikea puoli ulkokenttää. Ratsastaja on asettunut jaloista kohti ulkokenttää, hevonen on asettunut ja taipunut menosuuntaan.
- **Sik-sak-sulkutaivutus** - Sik-sak-sulkutaivutuksessa noudatetaan diagonaalilla tehtävän sulkutaivutuksen periaatteita. Sik-Sak sulkutaivutus suoritetaan aina laukassa. Ratsukko ratsastaa pituushalkaisijalla sulkutaivutussarjan aina väistösuuntaa vaihtaen tietyn askelmäärän jälkeen. Ensimmäisen askelsarjan aikana ratsukko siirtyy pois pituushalkaisijalta ja viimeisen askelsarjan aikana ratsukko palaa pituushalkaisijalle. Välissä tehtävien sulkutaivutusteiden aikana ratsukko ylittää pituushalkaisijan symmetrisesti jättäen askelmäärän puoliksi molemmille puolille. Laukassa ratsukko vaihtaa laukat aina suunnan vaihtuessa.

Laukanvaihdot tulee suorittaa eteenpäin, ja laukanvaihtoja ei lasketa mukaan sulkuaskeliksi.

Takaosakäännös - Puolikas käyntipiruetti, joka suoritetaan kolmella askeleella.

Vastalaukka - Liike jossa edetään kierroksen väärällä laukalla tarkoituksella. Hevonen asetetaan laukan mukaan, eli ns. vasta-asetukseen.

OHJASOTE

Ohjat kulkevat ratsastajan kummankin käden kautta; ulkokäsi kepissä ja ohjissa, sisäkäsi vain ohjissa. Käsien tulee olla mahdollisimman liikkumatta vierekkäin, nyrkit ylöspäin niin, että peukalo on nyrkin päällimmäisenä, jolloin peukaloa nostaessa peukalko osoittaa ylöspäin. Suunnan vaihtuessa ohjasotteen vaihto uuden kierroksen mukaiseksi tapahtuu mahdollisimman huomaamattomasti. Ratsukon ohjat tulee olla tasaisella tuntumalla muulloin, kuin tehtävänannon niin määrätessä (vapaa käynti). Mikäli ohja/ohjat tippuvat kilpailijan kädestä, tuomari voi antaa tästä sanallisen huomautuksen pöytäkirjaan siihen kohtaan, missä tippuminen tapahtui. Tuomari voi halutessaan tällöin esimerkiksi laskea kyseisen kohdan pisteitä.

YLÄVARTALON KÄYTTÖ

Ryhdiin tulee olla hyvä; suora tai takakenoinen, ja ratsastajan tulee pyrkiä mahdollisimman vähäiseen ylimääräiseen liikkumiseen koko yläkropasta, kuten hartioiden heilumiseen. Kilpailijan olkavarsien tulee pysyä mahdollisimman liikkumatta, rennosti lähellä kylkiä. Kyynärtaipeen tulee olla noin 90-140 asteen kulmassa, riippuen keppihevosen pään painopisteestä ja muodosta.

JALKOJEN KÄYTTÖ

Kilpailijan tulee tavoitella mahdollisimman samanarvoista jalkojen käyttöä, sekä monipuolista ja aktiivista lihasten käyttöä. Kouluratsastusliikkeitä suorittaessa, tulee pyrkiä kokonaisvaltaiseen jalan lihaksiston ja nivelten aktiivisuuteen esimerkiksi jouston, ponnistuksen, ojennuksen, koukistuksen ja liikeradan muodoissa. Kouluratsastuksessa tavoitteena on tehdä liike mahdollisimman sulavasti, jolloin esimerkiksi nilkan tulee ojentua liikkeissä, joissa se on mahdollista.

KEPPIHEVOSEN VARUSTEET

Keppihevosen suitsitus on pakollista, mutta suitsien malli on vapaavalintainen Vaativa B tason luokkaan asti.

Vaativa A- tason luokasta alkaen suitsissa on oltava kahdet ohjat, jotka eivät saa lähteä samasta pisteestä: esimerkiksi yhteen kuolaimeseen ei voi laittaa kahta ohjaa, ellei kuolaimessa ole erikseen kahta eri rengasta. Suitset voivat siis olla ratsastajan näin halutessaan kuolaimettomat, kunhan edellä mainittu ehto täyttyy.

Korvahuput sekä **pintelit** ovat kaikissa luokissa sallittuja, mikäli ne ovat ratsukolle sopivan kokoiset eivätkä näin haittaa tuomarointia, esimerkiksi keppihevosen tai ratsastajan asetuksen oikeanlaista arviointia.

Apuohjat sekä **muut koristeelliset varusteet** ovat kielletty kaikissa luokissa ylimääräisen ja tuomarointia mahdollisesti haittaavan varustuksen vähentämiseksi.

Tuomari tai kilpailunjärjestäjä eivät ole velvoitettuja ilmoittamaan mahdollisesta varusteiden tuomasta haitasta tai hylkäyksestä etukäteen.

RATSASTAJAN VAATTEET

Ratsastajan tulee käyttää kenkiä. Muutoin vaatetus on vapaa.

Kouluratsastuksessa suositellaan käytettäväksi urheiluun tarkoitettuja kenkiä, joita ovat esimerkiksi lenkki/juoksukengät, paljasjalkakengät, cheerleadingissa käytetyt kengät, sekä tanssikengät, tanssi- / jumppatossut, jotka eivät luista. Korolliset kengät ovat kiellettyt.

KILPAILUSUORITUKSEN SÄÄNNÖT

- Radalle saavutaan ja poistutaan kouluratsastuskentän portin kautta.

- Suorituksessa tulee olla alkutervehdys sekä lopputervehdys, jossa ratsastaja tervehtii tuomaria nyökkäämällä ja/tai irrottamalla toisen käden ohjista. **Valmisohjelmissa alku- ja lopputervehdyksen tulee olla hallittu, ja noudattaa edellämainittua**
- Suoritus saa alkaa, kun tuomari on antanut ratsukolle lähtöluvan nyökkäämällä tai sanallisesti tervehtimällä takaisin.
- Kilpailija saa jatkaa suoritustaan vielä kahden ensimmäisen unohduksen jälkeen. Hän voi tällöin halutessaan pyytää tuomarilta neuvoa, mistä tehtävänannosta hänen tulee jatkaa suoritustaan. Radan unohtaminen kolmannen kerran johtaa hylkäykseen.
- Neuvojen vastaanotto muilta kuin tuomarilta on kielletty.
- Tuomari on velvoitettu kirjoittamaan huomautuksen (sanallisen palautteen), mikäli hän antaa suorituksesta tehtävästä **5 tai alle 5 pistettä.**
- Tuomarin tulee ilmaista suorituksen lopputulos vähintään pistemäärällä tai hylkäyksellä sekä hylkäyksen syillä
- Tuomari tai kilpailunjärjestäjä voi tarkistaa ratsukon kunnan ennen ja jälkeen kilpailusuorituksen.

LISÄSÄÄNNÖT KÜRIIN JA MUIHIN VAPAAOHJELMIIN *Kür ja muut vapaaohjelmat noudattavat yllä mainittujen sääntöjen lisäksi muutamaa lisäsääntöä.*

- **Alku- ja lopputervehdyksessä saa käyttää omaa luovuutta (esimerkiksi niaaminen, kumartaminen niin, että ratsukko laskeutuu yhdelle polvelle ja ojentaa toisen jalan suoraksi eteen on sallittu), mutta molmepien jalkojen tulee koskettaa maata**
- Vapaaohjelmilla on kilpailunjärjestäjän tai tuomarin puolesta ilmoitettu enimmäiskesto. Suoritus alkaa ja loppuu tervehdyksiin, ellei ratsukko toisin ilmoita etukäteen. Mikäli enimmäiskesto ylittyy yli 15 sekunnilla, suoritus hylätään ja tuomarilla tai kilpailunjärjestäjällä on oikeus keskeyttää suoritus.
- **Suorituksen pituus on kilpailijan musiikin pituus. Tuomarin täytyy arvostella kaikki liikkeet, jotka suoritetaan musiikin aikana, jotta voidaan mahdollistaa radan taiteellisuuden arviointi kokonaan. Tämä sisältää myös ennen alkutervehdystä suoritettut pakolliset liikkeet.**
- Vaadittujen liikkeiden yhdistäminen ei ole sallittua: Erikseen ilmoitetut liikkeet tulee suorittaa erikseen tasa-arvoisen pisteilyksen takaamiseksi: Mikäli vapaaohjelmassa vaaditaan esimerkiksi 12 piaffeaskelta sekä piaffepiruettia, ei piaffepiruettiin sisältyviä piaffeaskeleita lasketa osaksi 12 vaadittua piaffeaskelta.
- **Vapaaohjelmissa tuomari arvostelee esimerkiksi myös vaadittujen liikkeiden lisäksi myös: vapaaohjelman vaikeusastetta, riskinottoja, kilpailukentän luovaa käyttöä, musiikin tulkintaa ja sovitusta koreografiaan sekä ohjelman rakennetta.**

VIRHEPISTEET

Ensimmäisestä virheestä vähennetään **2 pistettä** suorituksen kokonaispistemäärästä, toisesta virheestä vähennetään **4 pistettä**. Kolmas virhe johtaa ratsukon hylkäämiseen. Seuraavat asiat johtavat virhepisteisiin:

- - Ratsukko saapuu tai poistuu muualta kuin portista.
- - Ratsukko tekee tottelemattomuusvirheen: pukittaminen tai muu toiminta, jota ei voida tulkita kouluratsastusliikkeeksi (esimerkiksi kompastuminen, pukittaminen, aidan potkaisu niin, että aita liikkuu)
- - Ratsukko ei suorita vaadittua liikettä oikeassa kohtaa tai ollenkaan.
- - Ratsukko ratsastaa väärän tien, mutta palaa takaisin oikealle reitille keskeyttämättä tai kysymättä tuomarilta ohjeistusta 10 sekunnin aikana.
- - Radan unohtaminen, eli miettimään pysähtyminen tai ei palaa reitille 10 sekunnin aikana.
- Ratsukko ylittää suorituksen enimmäisajan 5 sekunnilla vapaaohjelmassa tai kürissä.
- - Ratsukko vastaanottaa neuvoja suorituksen aikana muulta kuin tuomarilta.

HYLKÄÄMISEEN JOHTAA

- - Kolmas virhepisteeseen johtava syy
- Selkeä ontuminen tai muu fyysistä suorituskykyä häiritsevä vamma suorituksen aikana tai suorituksen loppuessa
- - Kaatuminen / selästä suistuminen, kun polvi tai käsi koskettaa maata, tai kun keppi lähtee jalkojen välistä
- - Keppihevosen tai pakollisten varusteiden hajoaminen kesken radan
- - Vääränlainen suitsitus
- - Apuohjien tai muiden tuomarointia häiritsevien lisävarusteiden käyttö
 - Lähtöluvatta suorituksen aloittaminen
- - Kürissä tai muussa vapaaohjelmassa suoritusajan ylittäminen 15 sekunnilla
 - Ratsukko poistuu kentältä kesken suorituksen
- - Epäurheilijamainen käytös, kuten keppihevosen tai muiden tavaroiden heittäminen, tai toisiin suuntautuva aggressio tai kiusaaminen. Toistuvissa tai törkeissä tapauksissa tuomari tai kilpailunjärjestäjä voi harkintakyvyn mukaan evätä kilpailijan myös muut tulevat lähdöt sekä vielä palkitsemattomat sijoitukset samoissa kilpailuissa.

Tuomari kuuluttaa tai antaa kolmesti toistuvan äänimerkin merkinä suorituksen hylkäämisestä. Mikäli suoritus hylätään, tulee ratsukon keskeyttää ratansa.